

УДК 657:004

Голячук Н.В., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

© Голячук Н.В.

У статті розглянуті питання функціонування обліково-аналітичної системи для забезпечення менеджерів необхідною інформацією в процесі прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: облік, аналіз, інформація, обліково-аналітичне забезпечення, обліково-аналітична система.

In the articles considered of question of functioning registration-analytical system for providing of managers necessary information in the process of acceptance of administrative decisions.

Key words: account, analysis, information, registration-analytical providing, registration-analytical system.

В статье рассмотрены вопросы функционирования учетно-аналитической системы для обеспечения менеджеров необходимой информацией в процессе принятия управленческих решений

Ключевые слова: учет, анализ, информация, учетно-аналитическое обеспечение, учетно-аналитическая система.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими й практичними завданнями. Однією з найважливіших умов розвитку підприємства є ефективне функціонування його обліково-аналітичної системи. Рациональна організація процедур спостереження, збору, реєстрації, контролю і аналізу результатів фінансово-господарської діяльності підприємства здійснюється на всіх рівнях системи управління підприємством і сприяє ефективному використанню його економічного потенціалу. Ці процедури є достатньо складними, оскільки зазнають впливу як об'єктивних, так і суб'єктивних чинників, дія яких відрізняється високим ступенем невизначеності.

Особливість проблеми полягає в тому, що організація обліково-аналітичного забезпечення на підприємствах, як і в цілому забезпечення управлінської діяльності, в даний час носить

дискретний характер. Він зумовлює необхідність розробки відповідного методологічного забезпечення, для створення сприятливих умов формування обліково-аналітичної інформації, адекватної цілям управління, що сприятиме прийняттю ефективних управлінських рішень, направлених на поточний і стратегічний розвиток підприємства.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Різним аспектам забезпечення інформацією процесу управління підприємствами присвятили свої наукові дослідження такі вчені: Кропивко М.Ф., Криворучко І.М., Жаворонкова Г.В., Гужва В.М., Пономаренко В.С., Ситник В.Ф., Писаревська Т.А., Твердохліб М.Г. та інші. Значний вклад в дослідження проблеми обліково-аналітичного забезпечення процесу управління внесли українські науковці: Бутинець Ф.Ф., Кірейцев Г.Г., Гудзинський О.Д., Дем'яненко М.Я., Лень В.С., Пушкар М.С., Саблук П.Т., Сопко В.В., Сук Л.К. Серед російських вчених питання структури і функціонування обліково-аналітичної системи досліджували: Попова Л.В., Савицька Г.В., Тичініна Н.А., Усатова Л.В., Подольський В.І., Шеремет А.Д. Однак окремі питання, пов'язані з дослідженням обліково-аналітичного забезпечення як важливої складової інформаційного забезпечення управління підприємством, потребують детальнішого вивчення.

Цілі статті. Розробка засад функціонування обліково-аналітичної системи управління підприємством для прийняття менеджерами обґрунтованих управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством передбачає реалізацію таких його функцій, як облік, аналіз та контроль. Інформація бухгалтерського обліку та економічного аналізу є основою функціонування обліково-аналітичної системи управління підприємством.

Обліково-аналітична система за твердженням [1,90] це – інтегрована система прийомів обліково-аналітичного забезпечення менеджменту шляхом здійснення специфічних внутрішньо системних та загальносистемних функцій.

Усатова Л.В. зазначає, що під обліково-аналітичною системою слід розуміти комплекс взаємодіючих і взаємопов'язаних елементів,

що забезпечують процес безперервного цілеспрямованого збору, обробки і оцінки інформації, необхідної для планування діяльності, розробки, ухвалення і реалізації ефективних управлінських рішень[2,12].

На думку Попової Л.В., Маслової І.А. і Маслова Б.Г., обліково-аналітична система в широкому розумінні — це система, що базується на бухгалтерській інформації, яка включає оперативні дані і використовує для економічного аналізу статистичну, технічну, соціальну і інші види інформації. Тобто обліково-аналітична система являє собою систему збору, обробки і оцінки всіх видів інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень на мікро- і макrorівнях [3].

Отже, можемо зробити висновок, що під обліково-аналітичною системою розуміють систему безперервного цілеспрямованого збору, обробки і оцінки інформації, яка ґрунтується на даних оперативного, статистичного, фінансового і управлінського обліку, використовує для економічного аналізу виробничу, статистичну, нормативну довідкову та інші види інформації та використовується для прийняття управлінських рішень на мікро- і макrorівнях.

Модель обліково-аналітичної системи підприємства показана на рис. 1.1.

Об'єктом обліково-аналітичної системи є економічний суб'єкт, тобто підприємство будь-якої форми власності, незалежно від виду діяльності, предметом – сукупність господарських процесів названого підприємства.

Обліково-аналітична система підприємства виконує облікову, аналітичну та контрольну функції з метою прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління.

Основними завданнями обліково-аналітичної системи підприємства є:

- облік господарських операцій;
- аналіз і оцінка ефективності діяльності підприємства та його структурних підрозділів;
- контроль за використанням матеріальних та інших видів ресурсів, за правильним відображення усіх господарських операцій в обліку, за достовірністю аналітичних даних;
- планування діяльності підприємства у розрізі господарських операцій; видів діяльності; центрів відповідальності та економічної

ефективності діяльності підприємства;

- формування аналітичних бюджетів як джерел акумулювання планової, облікової та аналітичної інформації;
- вибір пріоритетних напрямків розвитку підприємства;
- надання інформаційної підтримки при ухваленні управлінських рішень менеджерами підприємства.

Сутність обліково - аналітичної системи, на думку [3], полягає в об'єднанні облікових і аналітичних операцій в один процес, проведенні оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу і використанні його результатів при виробленні рекомендацій для прийняття управлінських рішень. При цьому загальна методологія і нормативні положення обліку і аналізу удосконалюються для раціонального використання в єдиному обліковому - аналітичній системі.

Основними принципами функціонування обліково-аналітичної системи підприємства є наступні:

- виявлення інформаційних потреб менеджерів підприємства і способів їх ефективного вирішення;
- об'єктивність відображення в обліку процесів постачання, виробництва, реалізації готової продукції та використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів;
- єдність інформації, яка надходить з різних внутрішніх та зовнішніх джерел, а також планових і прогнозних даних;
- оперативність інформації, яка потребує застосування новітніх засобів зв'язку і впровадження методів дистанційної передачі первинних даних безпосередньо на комп'ютери користувачів;
- обробка первинної інформації в базі даних системи з отриманням на її основі необхідних виробничих показників;
- оптимізація об'єму первинної інформації і підвищення коефіцієнта її використання;
- кодування первинних даних з метою ефективного використання каналів зв'язку і перетворюючих пристроїв;
- розробка методик аналізу первинної інформації для цілей планування і прогнозування;
- пошук і виявлення додаткових фінансово-господарських резервів підприємства;

- прогнозування можливостей ефективного функціонування підприємства;
- практична реалізація отриманих результатів обліково-аналітичного забезпечення.

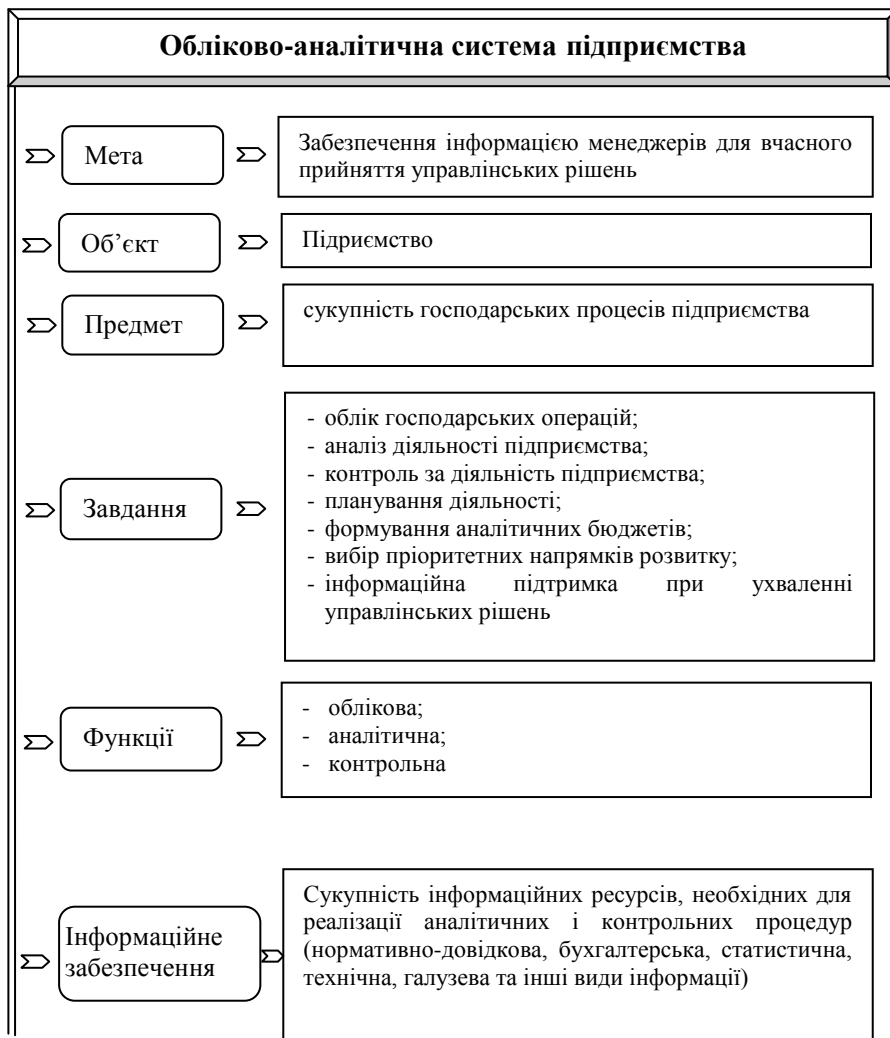

Рис. 1.1. Модель обліково-аналітичної системи підприємства

На думку Тичініної Н.А., обліково-аналітична система підприємства складається з чотирьох взаємозв'язаних підсистем: облікового, аналітичного, аудиторського та інформаційного забезпечення (рис.2) [4].

Базовим в обліково-аналітичній системі є облікове забезпечення, оскільки на основі облікової інформації здійснюється аналіз діяльності підприємства і аудит. Облікова підсистема забезпечує постійне формування, накопичення, класифікацію і узагальнення необхідної інформації. Ці процедури здійснюються відповідно до розробленої методології і технології обліку.

Аналіз за допомогою аналітичних і економіко-математичних методів досліджує наявність, структуру, динаміку економічних показників, вивчає ефективність їх використання, розглядає вплив різних факторів на фінансовий стан підприємства.

Система аудиту дозволяє здійснювати контроль реалізації управлінських рішень, забезпечує їх виконання і підвищує ефективність управлінського процесу. За допомогою аудиту проводиться перевірка відповідності діяльності підприємства правилам і вимогам, встановленим законодавчими і нормативними актами, вищестоящими органами, здійснюється консультування підприємства по питаннях управління.

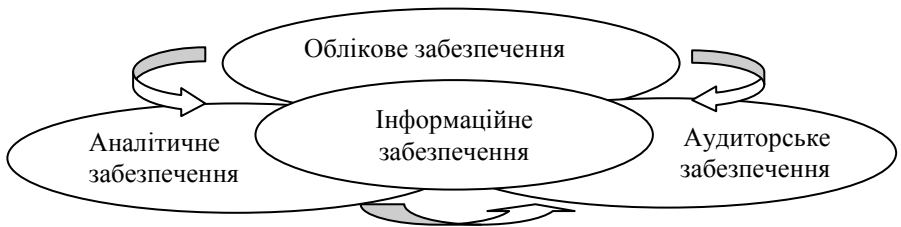

Рис. 2. Модель обліково-аналітичного забезпечення

Обліково-аналітичне забезпечення визначається економічними явищами і процесами, які характеризують господарську діяльність підприємства, і причинно-наслідковими зв'язками між значною кількістю факторів і результативних показників. Обліково-

аналітичним забезпеченням є єдність систем обліку, аналізу і аудиту, об'єднаних інформаційними потоками для управління економічними процесами при виборі або реалізації напрямів функціонування і розвитку підприємства.

Включення в систему обліково-аналітичного забезпечення інформаційної підсистеми створює необхідні умови функціонування системи управління підприємством, забезпечує засобами отримання, пошуку, зберігання, накопичення, передачі, обробки інформації, організацію банків облікових і необлікових даних [4].

Висновки. Отже, функціонування обліково-аналітичної системи, метою якої є забезпечення інформаційних потреб користувачів, підвищує якість і розширює сферу практичного застосування облікової інформації в процесі прийняття вчасних управлінських рішень менеджерами підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гудзинський О.Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / Гудзинський О.Д., Кірейцев Г.Г., Пахомова Т.М. // Облік і фінанси АПК. – 2008. - №3. – С. 89-93.
2. Усатова Л.В. Формирование управленческой и налоговой составляющей учетно-аналитической системы расходов в условиях неопределенности в период трансформации международных стандартов финансовой отчетности / Автореф. док. эконом. наук 08.00.12. – Орел. – 2008. – 48 с.
3. Попова Л.В. Основные теоретические принципы построения учетно-аналитической системы / Попова Л.В., Маслов Б.Г., Маслова И.Л. // Финансовый менеджмент. – 2003. - №5.
4. Тычинина Н.А. Теоретическое обоснование содержания учетно-аналитического обеспечения устойчивого развития предприятия / Весник ОГУ. – 2009. – №2. – с. 213-218.